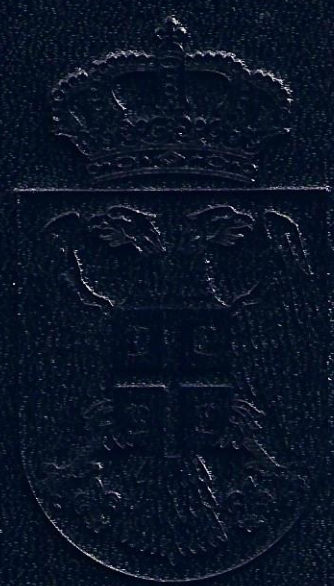

СРПСКА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА

СРПСКА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА

Том II

В – Вшетечка

МАТИЦА СРПСКА
СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ

НОВИ САД – БЕОГРАД 2013

ини од двадесетак ки-
дно од Власинског језе-
ду планине чини долина
ритока Јужне Мораве),
ду и југу је долина њене
чке реке, а даље према
чке реке. На југу и ју-
не су долине Ржанске
је отичу ка Струми и
на истоку је долина Де-
бође припада Егејском
ви В. су Велики Стре-
и Стрешер (1.757 м). Као
њему, они су уравни-
има, тако да им шири-
м. Северозападне де-
падно половину граде
чки грандиорит, кроз
неогени кварцлатити.
ни планине, поред ста-
гранитоида срећу се, за
ни, палеозојски фелд-
нитизирани шкриљци,
роидног и амфиболског
и лептинолити. Крајњи
и састоје се из серицит
ит хлористских шкри-
ма калкшиста и мерме-
на планине је прекриве-
стоку знатне површине
и. В. је планина богата
ијеног типа, лоцирана
и до 1.300 м апсолутне
и су у подножју планине.
Т. Лукић

вековна властеоска по-
оседи налазили на те-
рви члан ове породице
ио је кнез Вукац Вардић
упаном Богетом, поми-
осланик банице Анке и
Дубровнику. Његов син
Радован Вардић који је
и чинио „славу посао-
де Сандаља када су Ду-
1423. примали војводу
ћа за свога властелина.
као посланик Стефана
Дубровнику. Заједно са
тићем и Ђурђем Чеме-
маја 1451. као члан Хер-
у Венецији кнез Иван
и су Радосаву Вардићу
уста 1453. обећали 100
де на склапању мира са
Радован и Иван Вардић
оди на повељи од 11. IV
т помирио с Дубровча-
и старе повластице. Ра-
Павла који је у једном
урско заробљеништво,
ена дошла у Дубров-
лад како би га откупи-
III 1466. потврдио да је

од извесног Живана примио 550 од уку-
но 800 златних дуката „за откуп неверни-
ка Павла Вардића”. У изворима се помиње
и Вукашин Вардић из Дрине који је, попут
Павла Вардића, остављао поклад у Дубров-
нику код Андрије Соркочевића.

ИЗВОРИ: Ш. Љубић, *Листине о одношајих из-
међу јужнога Славенства и Млејачке републике*, IX,
1890; Љ. Стојановић, *Старе српске повеље и писма*,
I, 1–2, Бг – Ср. Карловци 1929, 1934; Г. Елезовић,
Турски синоменици, I, Бг 1940.

ЛИТЕРАТУРА: М. Динић, *Хумско-Њребињска
влашћела*, Бг 1967. С. Рудић

ВАРДИШТЕ → ДОЊЕ ВАРДИШТЕ

ВАРЕВО, село у долини Ибра, на источним
обронцима планине Голије, 3 км северно од
општинског средишта Рашке. На источној
периферији насеља је магистрални пут
Краљево – Косовска Митровица. Насеље
је дисперзивног типа и простира се од дна
долине Ибра на око 400 м, до планинских
страна на 660 м н.в. Концентрација кућа вр-
ши се ближе друму, где су и неке фабрике
суседног града. Насеље се помиње од 1533.
Староседеоци су досељавани од почетка
XVIII в. из Црне Горе, околине Пећи, Сту-
денице, Новог Пазара и са Пештера. По-
следње три деценије XX в. број становни-
ка је нагло растао. Године 1971. било је 684
становника, 2002. 1.497, а 2011. 1.537 (97,8%
Срба). Еволуцијом у приградско насеље
Рашке готово целокупно активно станова-
ништво (96,3%) ради у непољопривредним
занимањима, највише у индустрији (32,1%),
а у другим местима радило је 63,4% актив-
ног становништва. У селу су месна канце-
ларија, пекара, млекара, кланица и погон
конфекције.

ЛИТЕРАТУРА: *Географска енциклопедија насеља
Србије*, III, Бг 2001. С. Ђ. Стаменковић

ВАРЕНИКА, Новак, ветеринар, универзитетски професор (Мркоњић Град, БиХ, 23. VII 1893 – Београд, 3. V 1981). Дипломирао је на Ветеринарском факултету у Брну (1920), а докторирао на ВФ у Загребу (1931). После дипломирања радио је као теренски ветеринар у више места (Гламоч, Приједор) Врбаске бановине. На ВФ у Београду изабран је за ванредног професора (1948) и био је први управник Клинике за порођиљство, односно Катедра за порођиљство, стерилитет и вештачко осемењивање. Предавао је предмет Порођиљство, стерилитет и вештачко осемењивање. Објавио је два универзитетска уџбеника: *Порођиљство домаћих животиња – болести вимена* (Бг 1956) и *Дијагностика гравидитетна домаћих животиња* (Бг 1960). Научно-истраживачки рад В. везан је за дијагностику гравидитета домаћих животиња, пре свега гравидитета крава, узроке неплодности, инфекције домаћих животиња са

Trichomonas genitalis и примену хормона у гинеколошкој пракси. Посебна област интересовања В. била је везана за болести вимена крава и могућности примене механизације муже.

ДЕЛА: „Експериментална инфекција домаћих животиња са *Trichomonas genitalis bovis* (Mazzanti)”, *AV*, 1953, 3; „Примена синтетских естрогена у гинеколошкој пракси код крава”, *BG*, 1954, 8; „Производња млека и контрола здравља вимена”, *BG*, 1959, 13.

ЛИТЕРАТУРА: Б. Ђукић (ур.), *Библиографија Ветеринарског факултета у Београду 1936-1976*, Бг 1979; Н. Шевковић (ур.), *50 година Ветеринарског факултета Универзитета у Београду*, Бг 1986.

М. Ж. Балтић

ВАРЕШАНИН, Маријан, барон, генерал (Гуња, Хрватска, 1. II 1847 – Беч, 22. IV 1917). По окончању Војне академије у Бечком Новом Месту 1866. додељен је 78. пешадијском пуку „Витез од Градла”, у чијем је саставу учествовао у рату са Пруском. Школовање на Ратној школи наставио је после рата да би затим, као натпоручник, прешао на службу у генералштаб. Чин капетана 2. класе стекао је 1872, капетана 1. класе 1876, а чинове мајора и потпуковника 1881, односно 1885. За то време променио је и низ дужности, почевши од даље службе у 78. пуку, службе у Генералштабном корпусу, до дужности начелника генералштаба 9. дивизије. Потом је, од 1885. до 1887, у 75. пешадијском пуку „Фридриха 8. краља Данске” поново обављао трупну службу. Следеће године унапређен је у чин потпуковника и постављен за начелника генералштаба војне команде у Задру. Са даљим уздицањем, у генерал-мајора 1894. и генерал-пуковника 1897, стекао је и више командне положаје. Био је командант 48. и 3. пешадијске бригаде, а затим и 18. пешадијске дивизије. Од 1900. поново је на дужности у штабовима. Најпре је служио у 12. и 15. корпусној команди у Сибиуу и Сарајеву, да би затим, са новим чином (feldzugmeister), постао заповедник Војне команде у Задру. На овој дужности током Анексионе кризе (1908–1909) наоружавао је Албанце за борбу против Србије и Црне Горе. Поглавар БиХ постао је 1909, добивши истовремено, до 1911. и место команданта 15. корпуса у Сарајеву, као и дужност трупног инспектора 15. и 16. корпуса. Након отварања Првог земаљског сабора БиХ у Сарајеву, Богдан Жерајић је на њега 1910. извршио неуспешан атентат. Исте године, на челу трупа, учествовао је у гушењу сељачког покрета у Босанској Крајини.

ЛИТЕРАТУРА: А., *Feldzeugmeister Marian Varešanin von Vareš, Der Oberste Kriegsherr und sein Stab*, Wien 1908; В. Ђоровић, *Односи између Србије и Аустро-Угарске у 20. веку*, Бг 1936; В. Скарић, О. Нури-Хаџић, Н. Стојановић, *Босна и Херцеговина под Аустро-Угарском ујравом*, Бг 1938; В. Дедијер, *Сарајево 1914*, Бг 1966. М. Ј. Милићевић

СРПСКА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА

Издавачи

МАТИЦА СРПСКА, Нови Сад
СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ, Београд
ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ, Београд

За издаваче

Проф. др Драган Станић
Академик Никола Хајдин
Драгољуб Којчић

Лектори

Милена Микић Враголић, Вера Василић

Коректори

Вера Василић, Бранислав Карановић

Компјутерски слој

Редакција Српске енциклопедије

Припрема за штампу

Наташа Прибићевић, Александар Прибићевић

Технички уредник

Вукица Туцаков

Штампа

Службени гласник, Београд

Тираж 5.000

ISBN 978-86-7946-121-6

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад
0 /9 (497 . 11) (031 . 038)

СРПСКА енциклопедија . Том 2 , В–Вшетечка /
[главни уредници Чедомир Попов, Драган Станић] . - Нови Сад :
Матица српска ; Београд : Српска академија наука и уметности :
Завод за уџбенике, 2013 (Београд : Службени гласник) . - 980 стр. :
илустр. ; 30 см

Тираж 5.000.

ISBN 978-86-7946-121-6

а) Србија - Енциклопедије б) Енциклопедије, националне

COBISS . SR - ID 281167623

К.Б. 34922

8 600262 035776